

Περιεχόμενα

1. ΠΟΛΙΤΗΣ	<u>ΠΟΛΙΤΗΣ 03/07/2022 σελ. 1</u>
2. ΑΜΦΙΔΡΟΜΗ ΜΕΤΑΦΟΡΑ ΤΕΧΝΟΓΝΩΣΙΑΣ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ...	<u>ΧΑΡΑΥΓΗ 03/07/2022 σελ. 24</u>
3. ΑΝ ΑΓΟΡΑΣΩ ΜΠΛΟΥΖΑΚΙ ΤΖΙΝ ΚΑΙ ΠΑΠΟΥΤΣΙΑ ΘΑ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ...	<u>ΑΛΗΘΕΙΑ 03/07/2022 σελ. 1, 12, 13</u>

1. ΠΟΛΙΤΗΣ

Μέσο: ΠΟΛΙΤΗΣ

Ημ. Έκδοσης: . . . 03/07/2022 Ημ. Αποδελτίωσης: . . . 03/07/2022

Σελίδα: 1

ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ & ΖΩΗ
Π ΠΡΑΘΥΡΟ

Ο συλλογικός «Οιδίπους Τύραννος»
ΣΕΛ. 47

οικονομία

ΕΡΕΥΝΑ
Στρατηγική για αποφυγή μιας νέας κρίσης
ΣΕΛ. 35

Θ. ΠΕΛΑΓΙΔΗΣ
«Άργησε η απάντηση στον πληθωρισμό»
ΣΕΛ. 29

ΓΗΠΕΔΟ

1967-1974
Όταν ξεκίνησε το όνειρο...
ΣΕΛ. 63

ΕΠΙΣΚΕΦΘΕΙΤΕ ΤΗΝ ΠΛΗΡΩΣ ΑΝΑΘΕΩΜΕΝΗ ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΑ ΜΑΣ www.politis.com.cy

ΠΟΛΙΤΗΣ
107.6 FM
97.6

3 ΙΟΥΛΙΟΥ 2022 | ΕΤΟΣ 24ο | ΦΥΛΛΟ 8332 | ΤΙΜΗ €2 | **της Κυριακής**

Έχει θέση η Κύπρος στη νέα αρχιτεκτονική ασφάλειας της Ευρώπης;

ΞΑΝΑ ΣΤΗ ΣΥΖΗΤΗΣΗ ΓΙΑ ΕΝΤΑΞΗ ΣΤΟ ΝΑΤΟ

➔ Το πολυσυζητημένο θέμα ένταξης της Φινλανδίας και της Σουηδίας στο ΝΑΤΟ επανέφερε αναπόφευκτα και ένα σχετικό για εμάς θέμα: πού ανήκει η Κύπρος στο ραγδαία μεταβαλλόμενο και από τη ρωσική εισβολή στην Ουκρανία αμυντικό τοπίο στον ευρύτερο ευρωπαϊκό χώρο;

➔ Μετά την τελική πράξη του Ελσίνκι (1975), την ίδρυση του ΟΑΣΕ (1995) και με βάση τη δήλωση Μακρόν «ότι πλέον η Ευρώπη δεν περιλαμβάνει τη Ρωσία», όλα βρίσκονται υπό διαμόρφωση και στρέφονται γύρω από το ΝΑΤΟ. Αυτή είναι η λύση και για την Κύπρο;

Αβέρωφ-Μαυρογιάννης-Χριστοδουλίδης
Ο Αβέρωφ Νεοφύτου, σε συνέντευξή του στον «Πολίτη» έβαλε το θέμα της ένταξης της χώρας μας στο ΝΑΤΟ στο τραπέζι, κάτι το οποίο θα μπορούσε να συζητηθεί ακόμα και μετά τη λύση του Κυπριακού. Ο Ανδρέας Μαυρογιάννης δεν θεωρεί ότι το ΝΑΤΟ μπορεί να λύσει τα προβλήματα ασφαλείας της Κύπρου και παραπέμπει στην κρίση Ελλάδας-Τουρκίας που είναι μέλη του ΝΑΤΟ. Ο Νίκος Χριστοδουλίδης αποφεύγει να τοποθετηθεί και θεωρεί ότι το θέμα αυτή τη στιγμή δεν τίθεται προς συζήτηση.

ΣΕΛ. 3

ΤΟΠΙΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΑΚΑΜΑ

Ισορροπώντας τα συμφέροντα για το κοινό καλό

Τα πολλά και αλληλοσυγκρουόμενα συμφέροντα, οι αντιδράσεις, οι πολιτικές σκοπιμότητες και τα αλλότρια κίνητρα εμποδίζουν εδώ και χρόνια την αναθεώρηση του τοπικού σχεδίου του Ακάμα. Ο κύβος ερρίφθη για την κυβέρνηση και όπως διαμηνύει ο υπουργός Περιβάλλοντος Κώστας Καδής στον «Π», εντός του καλοκαιριού θα δημοσιευθεί το αναθεωρημένο τοπικό σχέδιο και ο Ακάμας θα γίνει πολύ καλύτερος.
ΣΕΛ. 18-19

Γιατί πάγωσε η ανάκριση Σιζόπουλου;

Η ΝΥ είπε «όχι» στην άρση ασυλίας του προέδρου της ΕΔΕΚ για ανάκριση - Ο φάκελος αναπαύεται σε ράφι της Αστυνομίας.
ΣΕΛ. 8-9

FLIC STAR AWARDS 2022

Διακρίθηκαν τέσσερις σεφ
Ένας νέος θεσμός, τα Flic Star Awards - Best Restaurant Distinction, είναι πλέον γεγονός. Η ιστοσελίδα Flic (foodandlifeincyprus.cy), την ευθύνη της οποίας έχει ένας μετρ της ψυχαγωγίας, ο κ. Διονύσης Κούκης (Αθηνόραμα, Χρυσή Σκούφοι) σε συνεργασία με την εφημερίδα «Πολίτης», παρέδωσαν την Πέμπτη τα βραβεία σε τέσσερις σεφ που διακρίθηκαν και ένα συναρπαστικό ταξίδι στη γαστρονομία μόλις ξεκίνησε!
ΣΕΛ. 16-17

ΚΑΡΟΓΙΑΝ

Οι αποφάσεις του και ο ρόλος του Κυπριακού
ΣΕΛ. 6

LADY'S MILE

Ποιος ελέγχει ποιον για την αλλαγή
ΣΕΛ. 20-21

ΑΜΕΛΩΣΙΣ

Η «ωρολογιακή βόμβα των ΗΠΑ»
ΣΕΛ. 24-25

συνέντευξη
ΚΩΝ/ΝΟΣ ΧΡΙΣΤΟΦΙΔΗΣ
«Θέλω να κρεμίσω το τείχος της ντροπής»
ΣΕΛ. 4-5

ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΙΔΗΣ

Το πλάγιο και το ανώτατο επιπέδω
ΣΕΛ. 6

ΤΕΠΑΚ

Κάνει τους ηλικιωμένους vloggers
ΣΕΛ. 22

ΣΚΟΤΙΑ

Ο νέος πονοκέφαλος του Τζόνσον
ΣΕΛ. 4, 2

ΣΦΑΙΡΙΚΑ
Μηδέν στρατεύματα, μηδέν εγγυήσεις, μηδέν εις το ηλικόν
ΣΕΛ. 7

2. ΑΜΦΙΔΡΟΜΗ ΜΕΤΑΦΟΡΑ ΤΕΧΝΟΓΝΩΣΙΑΣ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΜΕΤΑΞΥ...

Μέσο: ΧΑΡΑΥΓΗ

Ημ. Έκδοσης: . . .03/07/2022 Ημ. Αποδελτίωσης: . . .03/07/2022

Σελίδα: 24

Οι δύο φορείς της Λεμεσού υπέγραψαν Πρωτόκολλο Συνεργασίας για την επίλυση προβλημάτων και επίτευξη κοινών στόχων προς όφελος της πόλης και της κοινωνίας

Αμφίδρομη μεταφορά τεχνογνωσίας και εκπαίδευσης μεταξύ **TEPIAK** και ΣΑΛΑ

Η εξειδικευμένη επιστημονική γνώση και τεχνογνωσία που διαθέτει το **TEPIAK** και η οποία μπορεί να αξιοποιηθεί στην επίλυση προβλημάτων που έχει να διαχειριστεί το Συμβούλιο Αποχετεύσεων Λεμεσού-Αμιαθούνας, όπως και κάποιοι άλλοι περαιτέρω κοινόι στόχοι προς όφελος της πόλης και της κοινωνίας, βρίσκονται στο επίκεντρο του Πρωτοκόλλου Συνεργασίας που υπέγραψαν οι δύο σημαντικοί οργανισμοί της Λεμεσού.

Το Πρωτόκολλο το οποίο ενισχύει την ήδη πολύ καλή συνεργασία που υπάρχει εδώ και καιρό μεταξύ των δύο φορέων, υπέγραψαν εκ μέρους του **TEPIAK** ο πρόεδρος Παναγιώτης Ζαφείρης και εκ μέρους του ΣΑΛΑ ο πρόεδρος του και δήμαρχος Λεμεσού, Νίκος Νικολαΐδης και ο Γενικός Διευθυντής του Συμβουλίου, Γιάννης Τσουλόφτας, στην παρουσία στελεχών του ακαδημαϊκού και διοικητικού προσωπικού του **Πανεπιστημίου** και του προσωπικού του ΣΑΛΑ.

Το Πρωτόκολλο Συνεργασίας, με διάρκεια ισχύος τα πέντε χρόνια, περιλαμβάνει τρεις επιμέρους συμφωνίες με τα Τμήματα Χημικών Μηχανικών, Μηχανολόγων Μηχανικών και το Τμήμα Πολιτικών Μηχανικών και Μηχανικών Γεωπληροφορικής, στο πλαίσιο συγκεκριμένων έργων που έχουν ως στόχο την

ανάπτυξη και υλοποίηση καινοτόμων λύσεων σε υπαρκτά προβλήματα.

Ειδικότερα, η Συμφωνία με το Τμήμα Χημικών Μηχανικών, όπως ανέφερε ο πρόεδρος του ΣΑΛΑ, προβλέπει την επικαιροποίηση και επιστημονική τεκμηρίωση του τρόπου υπολογισμού της χρέωσης και τιμολόγησης των υπερβάσεων ποιότητας των βιομηχανικών αποβλήτων. Η Συμφωνία με το Τμήμα Μηχανολόγων Μηχανικών προβλέπει την ανάπτυξη ενός συστήματος εντοπισμού εισροής όμβριων υδάτων στο σύστημα λυμάτων, κάτι που παρατηρείται κάθε φορά που υπάρχουν έντονα βροχοπτώσεις με αποτέλεσμα την υπερφόρτωση του συστήματος και τη δημιουργία προβλημάτων, ενώ η Συμφωνία με το Τμήμα Πολιτικών Μηχανικών και Μηχανικών Γεωπληροφορικής, προβλέπει τον εκσυγχρονισμό του συστήματος GIS και τη διασύνδεση γεωγραφικών και λογιστικών δεδομένων.

Το Πρωτόκολλο προβλέπει την εκπόνηση επιστημονικών, συμβουλευτικών, τεχνικών και λοιπών ερευνών και μελετών αναφορικά με τη διαχείριση και αποχέτευση υδάτων και λυμάτων με απώτερο στόχο τη διαρκή βελτίωση των τεχνολογιών και συστημάτων αποχέτευσης και κατ'επέκταση την ανύψωση του βιοτικού επιπέδου των πολιτών, καθώς επίσης

και την προστασία του φυσικού περιβάλλοντος.

Επιπλέον, προβλέπεται η αμφίδρομη μεταφορά τεχνογνωσίας και εκπαίδευσης προσωπικού ή φοιτητών και ανταλλαγής πληροφοριών σε θέματα σχετικά με τους εκάστοτε κοινούς στόχους που θέτουν οι δύο Οργανισμοί, συμπεριλαμβανομένης της συνδρομής σε φοιτητές του **TEPIAK** για την εκπόνηση διπλωματικών ή μεταπτυχιακών εργασιών σε θέματα που άπτονται του ενδιαφέροντος του ΣΑΛΑ, αλλά και σε ευρύτερα θέματα εργασιών με παροχή πληροφοριών και δεδομένων που βοηθούν την παραγωγή χρήσιμων εργασιών για τις επιχειρήσεις και την οικονομία, αλλά και πρακτικής άσκησης.

Εκφράζοντας την ικανοποίησή του για την υπογραφή του Πρωτοκόλλου, ο Γενικός Διευθυντής του ΣΑΛΑ, Γιάννης Τσουλόφτας, επισημαίνοντας ότι «υπάρχουν ενώπιόν μας πολλές προκλήσεις για τις οποίες επιζητούμε, χρειαζόμαστε επιστημονική, τεχνική τεκμηρίωση και γνώση», τόνισε ότι το ΣΑΛΑ θεωρεί ότι το **Πανεπιστήμιο** μπορεί να βοηθήσει, αξιοποιώντας την τεχνογνωσία και την επιστημονική εγκυρότητά του.

Πέραν των τριών επιμέρους συμφωνιών με τα ακαδημαϊκά Τμήματα του **TEPIAK** για

επίλυση συγκεκριμένων προβλημάτων, ο κ. Τσουλόφτας αναφέρθηκε σε ακόμη μια επιστημονική συνεργασία με το Τμήμα Χημικών και το Τομενοποίείο Βασιλικού στο πλαίσιο ενός ερευνητικού προγράμματος. Η συνεργασία αυτή, όπως εξήγησε, έχει ως στόχο την αξιοποίηση της λάσπης, η οποία παράγεται στο εργοστάσιο βιολογικής επεξεργασίας λυμάτων έτσι ώστε να μπορεί να χρησιμοποιείται ως καύσιμη ύλη στο Τομενοποίείο. «Αυτό είναι επίσης πάρα πολύ σημαντικό για μας και εμπίπτει στα πλαίσια των κοινών στόχων για προστασία του περιβάλλοντος και προώθησης της κυκλικής οικονομίας», όπως χαρακτηριστικά ανέφερε, προσθέτοντας ότι το ΣΑΛΑ αναμένεται να αναθέσει στο **TEPIAK** και τη διεξαγωγή γραπτών εξετάσεων για πρόσληψη επιστημονικού προσωπικού του Συμβουλίου.

Από την πλευρά του, ο πρόεδρος του Συμβουλίου του **Τεχνολογικού Πανεπιστημίου**, Χρίστος Χωματάς, εξέφρασε και τη δική του ικανοποίηση για την υπογραφή του Πρωτοκόλλου με το ΣΑΛΑ, σημειώνοντας ότι ένας από τους σκοπούς ενός **Πανεπιστημίου** που εδρεύει σε μια πόλη είναι να συνεργάζεται με τους φορείς της πόλης και να παρέχει την επιστημονική του γνώση για επίλυση προβλημάτων.

3. ΑΝ ΑΓΟΡΑΣΩ ΜΠΛΟΥΖΑΚΙ ΤΖΙΝ ΚΑΙ ΠΑΠΟΥΤΣΙΑ ΘΑ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΚΑΤΣΩ...

Μέσο: ΑΛΗΘΕΙΑ

Ημ. Έκδοσης: . . . 03/07/2022 Ημ. Αποδελτίωσης: . . . 03/07/2022

Σελίδα: 1

ΧΡΗΜΑΤΙΚΟΣ ΑΛΦΑΒΗΤΙΣΜΟΣ

**Αν αγοράσω,
μπλουζάκι, τζιν
και παπούτσια
θα πρέπει να κάτσω
σπίτι απόψε...**

(ΣΕΛ. 12-13)

Χρηματικός αλφαριθμητισμός: Αν αγοράσω τζιν και παπούτσια θα πρέπει να κάτω σπίτι απόψε

Της ΝΑΝΣΙΑΣ ΠΑΛΛΑ

Και μόνο να σε ρωτήσει κάποιος αν γνωρίζεις τι σημαίνει χρηματοοικονομικός αλφαριθμητισμός ή αναλφαριθμητισμός νοιώθεις άβολα. Κάτι πας να καταλάβεις αλλά δεν είσαι και εντελώς σίγουρος. Κι αρχίζεις να διερωτάσαι: Από πού ξεφύτρωσε αυτή η έκφραση τώρα; Και γιατί πρέπει να γνωρίζω εγώ ένας απλός διανομέας σε εταιρία προϊόντων καθαρισμού, ή ένας εργαζόμενος σε φαστφουντάδικο, ή μια μη εργαζόμενη μητέρα τι παναπέ χρηματοοικονομικός αλφαριθμητισμός και κυρίως γιατί πρέπει να ξέρω και γιατί πρέπει να μάθω; Η απάντηση είναι απλή: Μα ήδη ξέρεις αλλά δεν γνωρίζεις ότι το ξέρεις. Λέγεται στην καθομιλουμένη «κουμάντο στο πορτοφόλι σου». Ακριβώς αυτό. Όλοι γνωρίζουμε ασφαλώς πόσα χρήματα έχουμε στο πορτοφόλι μας, αν με αυτά μπορούμε να αγοράσουμε το μπλουζάκι στη βιτρίνα που πάει γάντι με το τζιν μας. Γνωρίζουμε επίσης ότι αν αγοράσουμε το μπλουζάκι, σίγουρα δεν θα πρέπει να αγοράσουμε το μαγιό και τα παπούτσια ή αν τα αγοράσουμε και αυτά δεν θα μπορούμε να βγούμε για ποτάκι απόψε. Κάνουμε λοιπόν το λογαριασμό μας και αποφασίζουμε τι πρέπει, τι δεν πρέπει και πόσο πρέπει. Αυτό, είναι ο χρηματοοικονομικός αλφαριθμητισμός. Πιο απλό δεν γίνεται.

Η εθνική στρατηγική
Την περασμένη εβδομάδα, το Υπουργικό Συμβούλιο υιοθέτησε την εθνική στρατηγική για τον Χρηματοοικονομικό Αναλφαριθμητισμό. Της υιοθέτησης προϋπήρξε ένα σημαντικό έργο, με **πανεπιστήμια** μελέτες από την ακαδημαϊκή κοινότητα και ιδιαίτερα από το **ΤΕΠΑΚ** και τον δρ Παναγιώτη Ανδρέου, αναπληρωτή καθηγητή Χρηματοοικονομικής Τμήμα Εμπορίου, Χρηματοοικονομικών και Ναυτιλίας, **Τεχνολογικό Πανεπιστήμιο Κύπρου**, μέλος της ad hoc Επιτροπής για τη διαμόρφωση

Πώς κάνουμε κουμάντο στο πορτοφόλι μας

Εθνικής Στρατηγικής για την προώθηση του Χρηματοοικονομικού Αλφαριθμητισμού και της Χρηματοοικονομικής Παιδείας στην Κύπρο και πρόεδρο του Financial Well-being Institute. Ο δρ Ανδρέου εδώ και χρόνια πρωτοστατεί στην ανάγκη αντιμετώπισης του θέματος. Οι μελέτες κατέδειξαν ότι ο χρηματοοικονομικός αναλφαριθμητισμός είναι ένα παγκόσμιο πρόβλημα σε μεγάλη εμβέλεια και στη χώρα μας, όπως μας καταδεικνύει και η εμπειρία από την οικονομική κρίση που κορυφώθηκε στην Κύπρο το 2013. Με αφορμή τα συμπεράσματα των μελετών και των ερευνών, τα οποία ήταν περίπου απογοητευτικά σε ό,τι αφορά τη γνώση του αντικείμενου, η βουλευτής Σάββα Ορφανίδου κατέθεσε εισήγηση εκ μέρους του Δημοκρατικού

Συναγερμού για την ανάγκη θέσπισης εθνικής στρατηγικής για τον χρηματοοικονομικό αναλφαριθμητισμό. Αποτέλεσμα της εισήγησης ήταν η σύσταση μιας ad hoc Επιτροπής υπό τον συντονισμό της Κεντρικής Τράπεζας, αποτελούμενη από το Υπουργείο Οικονομικών, το Υπουργείο Παιδείας, την Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς και καθηγητές από το **Πανεπιστήμιο Κύπρου** και το **ΤΕΠΑΚ**. Η εφημερίδα μας απευθύνθηκε στον δρ Παναγιώτη Ανδρέου με ένα ερωτηματολόγιο, πολύ απλό, ώστε να βοηθηθούμε όλοι να κατανοήσουμε ένα θέμα με το οποίο ασχολούμαστε όλοι καθημερινά αλλά δεν έχουμε πλήρη κατανόηση της έννοιας. Οι απαντήσεις πραγματικά είναι κατατοπιστικές και πολύ πολύ κατανοητές.

Η συνέντευξη ακολουθεί:

Σωστή διαχείριση, προστασία από επιπτώσεις και αντιμετώπιση των προκλήσεων

-Ποια είναι η έννοια του χρηματοοικονομικού αναλφαριθμητισμού; Τι ακριβώς σημαίνει;

Ο επικρατέστερος ορισμός περιγράφει τον χρηματοοικονομικό αλφαριθμητισμό ως τον συνδυασμό των γνώσεων, των δεξιοτήτων, της συμπεριφοράς και της νοοτροπίας που απαιτούνται για τη λήψη ορθολογικών χρηματοοικονομικών αποφάσεων και, κατ'επέκταση, για την επίτευξη ατομικής χρηματοοικονομικής ευημερίας. Ο συνδυασμός χρηματοοικονομικών γνώσεων και ικανότητας αποτελεσματικής εφαρμογής αυτών,

Ο δρ. Παναγιώτης Χ. Ανδρέου

✓ **Πατί πρέπει να γνωρίζω εγώ, ένας απλός διανομέας σε εταιρία προϊόντων καθαρισμού, ή ένας εργαζόμενος σε φαστφουντάδικο, ή μια μη εργαζόμενη μητέρα τι παναπέ χρηματοοικονομικός αλφαριθμητισμός και κυρίως γιατί πρέπει να ξέρω και γιατί πρέπει να μάθω;**

εξασφαλίζει ότι οι πολίτες μπορούν να ενεργούν αυτόνομα και να διαχειρίζονται ορθά τα οικονομικά τους θέματα, να προστατεύονται από επιπτώσεις που προσιταθούν να τους εξασφατίσουν, καθώς, επίσης, να δρουν κατάλληλα στις οικονομικές προκλήσεις της καθημερινότητάς τους.

Οι αρνητικές συνέπειες

-Η έλλειψη χρηματοοικονομικού αλφαριθμητισμού μπορεί να έχει συνέπειες ή επιπτώσεις στην καθημερινή ζωή των απλών πολιτών; Ποιες;

Η επιστημονική βιβλιογραφία καταγράφει ότι η μη ορθολογική λήψη αποφάσεων σε χρηματοοικονομικά θέματα -κυρίως από νεαρά άτομα- έχει σημαντικές αρνητικές συνέπειες στη χρηματοοικονομική ευημερία των ατόμων καθώς επηρεάζει δυσμενώς τη συσσώρευση εισοδήματος και πλούτου στην πορεία της ζωής τους. Ειδικότερα για την περίπτωση της Κύπρου, οι τρεις έρευνες που εκπόνησα στο **Τεχνολογικό Πανεπιστήμιο Κύπρου (ΤΕΠΑΚ)** δείχνουν ότι περίπου 6 στους 10 Κύπριους στο ηλικιακό εύρος 18-64 είναι χρηματοοικονομικά αναλφάβητα άτομα αφού παρουσιάζουν ελλείψεις σε βασικές χρηματοοικονομικές γνώσεις και δεξιότητες. Το πρόβλημα του χρηματοοικονομικού αναλφαριθμητισμού αποτυπώνεται και στα αποτελέσματα της έρευνας της Κεντρικής Τράπεζας της Κύπρου (ΚΤΚ) στο ηλικιακό εύρος 18-79, όπου ο μέσος όρος βαθμολογίας του επιπέδου χρηματοοικονομικής γνώσης στην Κύπρο είναι 4,78 από τα 7 και είναι χαμηλότερος από τη βαθμολογία που έχει ορίσει ο ΟΟΣΑ ως κατώτατο επίπεδο για να θεωρείται κάποιος ως χρηματοοικονομικά γράμματος. Επίσης, οι έρευνες

Το επόμενο φυσικό βήμα, μάθημα στα σχολεία

-Πιστεύετε πως θα πρέπει να υπάρχει μάθημα χρηματοοικονομικής παιδείας στα σχολεία για έγκαιρη συμπίλωση των παιδιών με το αντικείμενο;

Η προώθηση της χρηματοοικονομικής παιδείας στο εκπαιδευτικό σύστημα είναι το επόμενο φυσικό βήμα που πρέπει να γίνει. Αυτό προκύπτει ως αναγκασιότητα από τα ευρήματα και συμπεράσματα που προκύπτουν από τις επιστημονικές μελέτες του **ΤΕΠΑΚ**, καθώς και από την έρευνα που διεξήγαγε η ΚΤΚ. Η προώθηση της χρηματοοικονομικής παιδείας στη δημόσια εκπαίδευση υπάρχει και ως προτεινόμενη δράση στην έκθεση της Ad Hoc Επιτροπής για τη διαμόρφωση Εθνικής Στρατηγικής για την προώθηση του Χρηματοοικονομικού Αλφαριθμητισμού και της Χρηματοοικονομικής Παιδείας στην Κύπρο που εγκρίθηκε πριν λίγες μέρες από το Υπουργικό Συμβούλιο. Είναι ανάγκη να ξεκινήσουμε την προσπάθεια προσφέροντας χρηματοοικονομική εκπαίδευση σε

όλους τους νέους του τόπου μας. Κάτι τέτοιο μπορεί να επιτευχθεί με την ενσωμάτωση των σχετικών χρηματοοικονομικών θεμάτων στα υπάρχοντα σχολικά μαθήματα, τη δημιουργία υποχρεωτικών μαθημάτων τόσο στα σχολεία όσο και στα **πανεπιστήμια** σε θέματα διαχείρισης προσωπικών χρηματοοικονομικών πόρων κ.λπ. Το μεγάλο στόχημα που πρέπει να κερδηθεί είναι η δημιουργία μιας νέας γενιάς καλά ενημερωμένων, χρηματοοικονομικά αυτόνομων καθώς και οικονομικά πιο ανθεκτικών πολιτών.

Η προώθηση και της εφαρμογής της κατάλληλης χρηματοοικονομικής εκπαίδευσης στην Κύπρο πρέπει να αποτελέσει ένα ζήτημα νευραλγικής σημασίας για την Πολιτεία. Αυτό γιατί είναι γενικά παραδεκτό, πως ένα άρτια ολοκληρωμένο νομοθετικό και εποπτικό πλαίσιο δεν επαρκεί από μόνο του για την προστασία των πολιτών, καθώς οι ίδιοι οι πολίτες θα πρέπει να έχουν την ικα-

νότητα να αντιλαμβάνονται, να αναλύουν και να λαμβάνουν ορθές χρηματοοικονομικές αποφάσεις από μόνοι τους.

Εν κατακλείδι, η προώθηση της χρηματοοικονομικής μόρφωσης σε όλα τα επίπεδα της εκπαίδευσης του τόπου μας αποτελεί μια εκ των ων ουκ άνευ ανάγκη. Αυτό γιατί όταν τα άτομα έχουν αποκτήσει επαρκείς χρηματοοικονομικές γνώσεις και έχουν αναπτύξει τις απαραίτητες δεξιότητες για να τις εφαρμόσουν, τότε έχουν μεταξύ άλλων και πολύ μεγαλύτερες πιθανότητες να χρησιμοποιήσουν τις δυνατότητές τους, να αλληλοεπιδράσουν πιο αποτελεσματικά στο οικονομικό περιβάλλον που ζουν, να αποκτήσουν καλύτερες θέσεις εργασίας και να διαχειριστούν καλύτερα τη διαθεσίμως εισοδήματός τους με αποτέλεσμα να μπορούν να απολαμβάνουν σε τελική ανάλυση καλύτερη μακροπρόθεσμη χρηματοοικονομική ευημερία.

Στόχος η μακροπρόθεσμη χρηματοοικονομική ευημερία των πολιτών

Μόνο 4 στους 10 έχουν κάποια γνώση

Όπως προαναφέραμε, η βουλευτής του ΔΗΣΥ Σάβια Ορφανίδου ήταν αυτή που ανέλαβε την προώθηση του θέματος ώστε ο χρηματικός αναλφαριθμητισμός να φθάσει μέχρι και το υπουργικό συμβούλιο και να καταρτισθεί και εθνική στρατηγική. Τη ρωτήσαμε λοιπόν πώς προέκυψε το ενδιαφέρον της για το όλο θέμα:

«Ο χρηματοοικονομικός αναλφαριθμητισμός είναι ένα παγκόσμιο φαινόμενο, το οποίο αναδείχθηκε ιδιαίτερα μέσα από την παγκόσμια οικονομική κρίση της προηγούμενης δεκαετίας και το οποίο αναγνωρίζεται και αντιμετωπίζεται σε πολλές άλλες ευρωπαϊκές και όχι μόνο χώρες, εδώ και πάρα πολλά χρόνια.

Παράλληλα, είναι ένα υπαρκτό πρόβλημα σε μεγάλη εμβέλεια και στη χώρα μας, όπως μας καταδεικνύει και η εμπειρία από την οικονομική κρίση που κορυφώθηκε στην Κύπρο το 2013, αλλά και οι πανεπιστημιακές μελέτες που έχουν διεξαχθεί από την Ακαδημαϊκή Κοινότητα, και ιδιαίτερα από το **ΤΕΠΑΚ** και τον Δρ Παναγιώτη Ανδρέου, ο οποίος εδώ και χρόνια πρωτοστατεί στην ανάγκη αντι-

μέτωπησης του θέματος. Οι μελέτες του Δρ. Ανδρέου επιβεβαιώνουν ότι μόνο 4 στους 10 ερωτηθέντες κατέχουν βασικές χρηματοοικονομικές γνώσεις και δεξιότητες που άπτονται θεμάτων όπως ο ανατοκισμός, ο πληθωρισμός, η σχέση απόδοσης-ρίσκου και η διασπορά επενδυτικού ρίσκου, ενώ περίπου το 36% των ερωτηθέντων δηλώνουν ότι αδυνατούν να καλύψουν από μόνοι τους μια έκτακτη οικονομική ανάγκη της τάξης των €800, αδυναμία που είναι ακόμη πιο έντονη ανάμεσα στα χρηματοοικονομικά αναλφαριθμητικά άτομα. Επιπρόσθετα, οι μελέτες κατέδειξαν ότι τα χρηματοοικονομικά αναλφαριθμητικά άτομα έχουν πολύ χαμηλότερη πιθανότητα να χρησιμοποιήσουν ψηφιακά μέσα, εξού και η ανάγκη για άμεση αντιμετώπιση και του ψηφιακού χρηματοοικονομικού αναλφαριθμητισμού».

Πιο έντονο το πρόβλημα στους νέους
«Το πρόβλημα του χρηματοοικονομικού αναλφαριθμητισμού εντοπίζεται πιο έντονα ανάμεσα στους νέους, οι οποίοι δεν λαμβάνουν επαρκή χρηματοοικονομική μόρφωση στη δευτεροβάθμια και τριτοβάθμια εκπαίδευση, για αυτό και σημαντική ήταν η εισαγωγή του μαθήματος της "Χρηματοοικονομικής Παιδείας" στο Πανεπιστήμιο Κύπρου από τον Σεπτέμβριο του 2020. Αναγνωρίζοντας τη σοβαρότητα του πιο πάνω ζητήματος, αλλά και την απουσία δράσης για αντιμετώπιση του στην Κύπρο, τον Νοέμβριο του 2020 κατέθεσα εισήγηση εκ μέρους του Δημοκρατικού Συναγερμού, για την ανάγκη θέσπισης Εθνικής Στρατηγικής για τον Χρηματοοικονομικό Αναλφαριθμητισμό. Αποτέλεσμα της εισήγησης ήταν η σύσταση μιας ad hoc Επιτροπής υπό τον συντονισμό της Κεντρικής Τράπεζας, αποτελούμενη από το Υπουργείο Οικονομικών, το Υπουργείο Παιδείας, την Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς και καθηγητές από το Πανεπιστήμιο Κύπρου και το **ΤΕΠΑΚ**.

Η ad hoc Επιτροπή εργάστηκε συστηματικά, σε συνεργασία και διαβούλευση με άλλους αρμόδιους φορείς, αλλά και μέσα από τη μελέτη βέλτιστων πρακτικών άλλων χωρών, και υπέβαλε την ολοκληρωμένη

Η βουλευτής ΔΗΣΥ Σάβια Ορφανίδου

Στρατηγική με πρακτικές εισηγήσεις ενώπιον του Υπουργικού Συμβουλίου. Στις 28 Ιουνίου 2022, η Εθνική Στρατηγική για τον Χρηματοοικονομικό Αναλφαριθμητισμό υιοθετήθηκε από το Υπουργικό Συμβούλιο και η Κύπρος απέκτησε μια ολοκληρωμένη και συνολική αντιμετώπιση του θέματος. Η υιοθέτηση της Στρατηγικής αποτελεί ένα σημαντικό βήμα προς τα εμπρός για να μπορέσουμε και στην πράξη να προωθήσουμε δράσεις και ενέργειες που θα ενισχύσουν την χρηματοοικονομική παιδεία και των νέων μας, αλλά και όλου του πληθυσμού, με στόχο την μακροπρόθεσμη χρηματοοικονομική ευημερία των ίδιων των πολιτών, αλλά και της οικονομίας μας ευρύτερα».

του **ΤΕΠΑΚ** καταγράφουν τις αρνητικές επιπτώσεις του χρηματοοικονομικού αναλφαριθμητισμού στην καθημερινή ζωή των πολιτών. Συγκεκριμένα, δείχνουν ότι τα χρηματοοικονομικά αναλφαριθμητικά άτομα τείνουν να μη διαχειρίζονται ορθολογικά το χρέος τους, έχουν αυξημένη πιθανότητα να πέσουν θύμα οικονομικής απάτης, χρησιμοποιούν λιγότερο συχνά τη χρηματοοικονομική τεχνολογία, ενώ έχουν πολύ περισσότερες πιθανότητες να αδυνατούν να καλύψουν αυτόνομα έκτακτες οικονομικές ανάγκες χωρίς να καταφύγουν σε δανεισμό ή άλλη οικονομική στήριξη.

Έχουμε τάση για υπερδανεισμό

-Θεωρείτε ότι ο χρηματοοικονομικός αναλφαριθμητισμός είχε οποιαδήποτε σχέση με την διαχείριση των τραπεζικών και τελικά της οικονομικής κρίσης στην Κύπρο που άρχισε από το 2012 και κορυφώθηκε το 2013;

Η βιβλιογραφία καταγράφει ότι το υψηλό επίπεδο χρηματοοικονομικού αλφαριθμητισμού σχετίζεται θετικά με την ορθολογική συμπεριφορά των καταναλωτών στις χρηματιστηριακές αγορές, καθώς επίσης και με την αποφυγή αρνητικών συμπεριφορών, όπως είναι ο υπερβολικός και μη βιώσιμος δανεισμός. Οι Κύπριοι εμφανίζουν τάση υπερδανεισμού και, παρά τη συνεχιζόμενη διαδικασία απομόνωσης, το χρέος των νοικοκυριών παραμένει υψηλό ενώ μέχρι σήμερα, η Κύπρος έχει επίσης έναν από τους υψηλότερους δείκτες μη εξυπηρετούμενων δανείων στην ΕΕ. Βεβαίως, ο χρηματοοικονομικός αναλφαριθμητισμός δεν ήταν απαραίτητα ο λόγος που οδήγησε στην κυπριακή τραπεζική κρίση, ωστόσο η αδυναμία κατανόησης βασικών χρηματοοικονομικών εννοιών και η απουσία προσωπικής οικονομικής υπευθυνότητας συνέβαλαν αναμφίβολα στην κρίση, τουλάχιστον σε κάποιο βαθμό, μια σύνδεση που έχει εντοπιστεί και αναφορικά με παρόμοιες κρίσεις άλλων χωρών.

Ευαισθητοποίηση μέσω επικοινωνίας, παιδεία, δια βίου μάθηση, ιστότοπος κ.λπ.

-Ποιες πρωτοβουλίες είναι δυνατόν να ανα-

ληφθούν ώστε να καταπολεμηθεί ο χρηματοοικονομικός αναλφαριθμητισμός;

Οι σημαντικότερες δράσεις και πρωτοβουλίες για να αντιμετωπιστεί το πρόβλημα του χρηματοοικονομικού αναλφαριθμητισμού συμπεριλαμβάνονται στην έκθεση που καταρτίστηκε από την ad hoc Επιτροπή για τη διαμόρφωση Εθνικής Στρατηγικής για την προώθηση του Χρηματοοικονομικού Αλφαριθμητισμού και της Χρηματοοικονομικής Παιδείας στην Κύπρο, στην οποία συμμετείχα ως μέλος. Συνοπτικά, περιλαμβάνουν την: (α) ευαισθητοποίηση του κοινού για τον χρηματοοικονομικό αλφαριθμητισμό μέσω στοχευμένων επικοινωνιών και διαφόρων εκδηλώσεων, (β) προώθηση χρηματοοικονομικής παιδείας στη δημόσια εκπαίδευση, πρώτον, με την εισαγωγή υποχρεωτικού μαθήματος χρηματοοικονομικής παιδείας στη δευτεροβάθμια δημόσια εκπαίδευση και δεύτερον, με την προώθηση της χρηματοοικονομικής παιδείας με διαθεματικές παρεμβάσεις, τόσο στην πρωτοβάθμια, όσο και στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, (γ) ανάληψη δράσεων για προώθηση της δια βίου μάθησης για επιμόρφωση και εκπαίδευση του ενήλικου πληθυσμού, (δ) δημιουργία ιστοτόπου και εφαρμογής σε έξυπνες συσκευές που θα περιλαμβάνει υλικό που σχετίζεται με τη χρηματοοικονομική εκπαίδευση, καθώς και εργαλεία που θα βοηθήσουν το κοινό όσον αφορά στη λήψη χρηματοοικονομικών αποφάσεων, και (ε)

διάρκεια των προγραμμάτων εκπαίδευσης. Επιπρόσθετα, θα ήθελα να επισημάνω ότι σημαντικό ρόλο σε αυτή την προσπάθεια μπορούν να διαδραματίσουν και τα **πανεπιστημιακά ιδρύματα του τόπου μας**. Σε αυτά τα πλαίσια, το **ΤΕΠΑΚ** προσφέρει το μάθημα με τίτλο «Διαχείριση Προσωπικών Χρηματοοικονομικών Πόρων», ως επιλεγόμενο μάθημα, προς όλους τους φοιτητές του ανεξάρτητα από τον κλάδο σπουδών, ενώ παρόμοιο μάθημα προσφέρεται και στο **Πανεπιστήμιο Κύπρου**. Το παράδειγμα των δύο κρατικών **πανεπιστημίων** θα μπορούσαν να το ακολουθήσουν και άλλα ακαδημαϊκά ιδρύματα, ώστε να υπάρξει μια συστηματική προσπάθεια μεγάλης κλίμακας για ενίσχυση της χρηματοοικονομικής παιδείας στην τριτοβάθμια εκπαίδευση στην Κύπρο.

Τέλος, να σημειώσω ότι για να υλοποιηθούν με επιτυχία οι πιο πάνω πρωτοβουλίες, απαιτείται αυξημένος συντονισμός, ενθάρρυνση των κινήσεων από κάτω προς πάνω και μεγαλύτερη επικοινωνία μεταξύ των εμπλεκόμενων.